

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2019. március 21. *

„Előzetes döntéshozatal – Közlekedés – Vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatások – 1370/2007/EK rendelet – Az 5. cikk (1) és (2) bekezdése – Közvetlen odaítélés – Autóbusz és villamos igénybevételével nyújtott személyszállítási közszolgáltatásokra irányuló szerződések – Feltételek – 2004/17/EK irányelv – 2004/18/EK irányelv”

A C-266/17. és C-267/17. sz. egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott két előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyeket az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi tartományi felsőbíróság, Németország) a Bírósághoz 2017. május 17-én érkezett, 2017. május 3-i határozataival terjesztett elő

a **Rhein-Sieg-Kreis**

és

a **Verkehrsbetrieb Hüttebräucker GmbH,**

a **BVR Busverkehr Rheinland GmbH**

között,

a **Regionalverkehr Köln GmbH (C-266/17)**

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

valamint

a **Rhenus Veniro GmbH & Co. KG**

és

a **Kreis Heinsberg**

között,

a **WestVerkehr GmbH (C-267/17)**

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

* Az eljárás nyelve: német.

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: T. von Danwitz, a hetedik tanács elnöke, a negyedik tanács elnökeként eljárva, K. Jürimäe, C. Lycourgos, Juhász E. (előadó) és C. Vajda bírák,

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

hivatalvezető: L. Carrasco Marco tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2018. május 31-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Rhein-Sieg-Kreis képviseletében G. Landsberg és J. Struß Rechtsanwälte,
- a Rhenus Veniro GmbH & Co. KG képviseletében C. Antweiler Rechtsanwalt,
- a Verkehrsbetrieb Hüttebräucker GmbH képviseletében C. Antweiler Rechtsanwalt,
- a BVR Busverkehr Rheinland GmbH képviseletében W. Tresselt Rechtsanwalt,
- a Kreis Heisberg képviseletében S. Schaefer, M. Weber és D. Marszalek Rechtsanwälte,
- az osztrák kormány képviseletében M. Fruhmann, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében W. Mölls, P. Ondrůšek és J. Hottiaux, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2018. szeptember 13-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek a vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatásról, valamint az 1191/69/EGK és az 1107/70/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. október 23-i 1370/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2007. L 315., 1. o.) 5. cikke (1) és (2) bekezdésének értelmezésére vonatkoznak.
- 2 E kérelmeket két jogvita keretében terjesztették elő, az első a Rhein-Sieg-Kreis (Rhein-Sieg járás, Németország) és a Verkehrsbetrieb Hüttebräucker GmbH, valamint a BVR Busverkehr Rheinland GmbH között, a második a Rhenus Veniro GmbH & Co. KG (a továbbiakban: Rhenus Veniro) és a Kreis Heinsberg (Heinsberg járás, Németország) között volt folyamatban az autóbusz igénybevételevel nyújtott személyszállítási szolgáltatásokra vonatkozó közbeszerzési szerződések tervezett közvetlen odaítélése tárgyában.

Jogi háttér

Az 1370/2007 rendelet

- 3 Az 1370/2007 rendelet „Cél és hatály” című 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) E rendelet célja annak meghatározása, hogy a közösségi jog szabályainak megfelelően az illetékes hatóságok hogyan avatkozhatnak be a személyszállítás területén az olyan általános érdekű szolgáltatások nyújtásának biztosítása érdekében, amelyek többek között számosabbak, biztonságosabbak, magasabb minőségűek vagy alacsonyabb költséggel járnak, mint azok, amelyek nyújtását a piaci verseny lehetővé tenné.

Ebből a célból ez a rendelet meghatározza azokat a feltételeket, amelyek mellett az illetékes hatóságok a közszolgáltatási kötelezettségek előírásakor vagy ilyen kötelezettségek ellátására vonatkozó szerződés megkötése esetén ellentételezik a közszolgáltatóknál felmerült költségeket, és/vagy kizárólagos jogokat biztosítanak a közszolgáltatási kötelezettségek teljesítése fejében.

(2) Ezt a rendeletet a vasúti, valamint az egyéb kötöttpályás és a közúti személyszállítási közszolgáltatások belföldi és nemzetközi üzemeltetésére kell alkalmazni, kivéve azokat a szolgáltatásokat, amelyeket főként történelmi érdekességük vagy idegenforgalmi értékük miatt üzemeltetnek. [...]

[...]

- 4 E rendelet „Fogalommeghatározások” címet viselő 2. cikkének szövege szerint:

„E rendelet alkalmazásában:

- a) »személyszállítási közszolgáltatás«: a nyilvánosság számára megkülönböztetés nélkül és folyamatosan nyújtott általános gazdasági érdekű személyszállítási szolgáltatások;
- b) »illetékes hatóság«: valamely tagállam vagy tagállamok bármely hatósága vagy hatóságcsoportja, amely egy adott földrajzi területen hatáskörrel rendelkezik a személyszállítás területén való beavatkozásra, vagy ilyen hatáskörrel felruházott bármely szerv;
- c) »illetékes helyi hatóság«: bármely illetékes hatóság, amelynek földrajzi illetékessége nem országos;

[...]

- h) »közvetlen odaítélés«: közszolgáltatási szerződésnek egy adott közszolgáltató számára előzetes verseny tárgyalási eljárás nélkül történő odaítélése;
- i) »közszolgáltatási szerződés«: egy vagy több olyan jogilag kötelező erejű aktus, amely megerősíti az illetékes hatóság és a közszolgáltató közötti megállapodást, amelynek értelmében a közszolgáltatóra ruházzák a közszolgáltatási kötelezettségek hatálya alá tartozó személyszállítási közszolgáltatások kezelését és üzemeltetését; a szerződés – a tagállamok joga szerint – az illetékes hatóság által hozott határozat is lehet, amely:
 - egyedi törvényi vagy rendeleti aktus formáját ölti, vagy
 - tartalmazza azokat a feltételeket, amelyek esetén az illetékes hatóság maga nyújtja a szolgáltatásokat, vagy az ilyen szolgáltatások nyújtását belső szolgáltatóra bízta;

- j) »belső szolgáltató«: olyan elkülönült jogi egység, amely felett az illetékes helyi hatóság – illetve hatóságcsoport esetén legalább egy illetékes helyi hatóság – a saját szervezeti egységei feletti ellenőrzéshez hasonló ellenőrzést gyakorol;

[...]”

- 5 Az említett rendelet „Közszolgáltatási szerződések odaítélése” című 5. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) A közszolgáltatási szerződéseket az e rendeletben megállapított szabályokkal összhangban kell odaítélni. Az autóbusszal vagy villamossal végzett személyszállítási közszolgáltatás tekintetében azonban a [vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/17/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben (HL 2004. L 134., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 19. o.)] vagy az [építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben (HL 2004. L 134., 114. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 132. o.; helyesbítés: HL 2014. L 339., 14. o.)] meghatározott szolgáltatási vagy közszolgáltatási szerződéseket az ezen irányelvekben meghatározott eljárásokkal összhangban kell odaítélni, amennyiben az ilyen szerződések nem az ezen irányelvekben meghatározott szolgáltatási koncessziós szerződések formájában készültek. Amennyiben a szerződéseket a [2004/17] vagy a [2004/18] irányelvvel összhangban kell odaítélni, e cikk (2)–(6) bekezdésének rendelkezései nem alkalmazandók.

(2) Amennyiben a nemzeti jog nem tiltja, bármely illetékes helyi hatóság – függetlenül attól, hogy az önálló hatóság vagy integrált személyszállítási közszolgáltatást nyújtó hatóságcsoport-e – dönthet úgy, hogy saját maga nyújt személyszállítási közszolgáltatásokat vagy közvetlenül ítél oda közszolgáltatási szerződéseket olyan jogilag elkülönült jogi személy részére, amely felett az illetékes helyi hatóság – illetve hatóságcsoport esetén legalább egy illetékes helyi hatóság – a saját szervezeti egységei feletti ellenőrzéshez hasonló ellenőrzést gyakorol. Amennyiben az illetékes helyi hatóság így határoz, az alábbi rendelkezéseket kell alkalmazni:

- a) annak megállapításához, hogy az illetékes helyi hatóság gyakorol-e ellenőrzést, olyan tényezőket kell figyelembe venni, mint az igazgatási, irányítási vagy felügyeleti testületekben való képviselet mértéke, az alapszabályok erre vonatkozó előírásai, a tulajdon, a stratégiai döntésekre és az egyedi irányítási döntésekre gyakorolt tényleges hatás és ellenőrzés. A közösségi jognak megfelelően az e bekezdés szerinti ellenőrzés megvalósításának nem kötelező követelménye az, hogy az illetékes hatóság 100%-os tulajdonnal rendelkezzen – különösen a köz- és magánszféra partnersége esetén –, feltéve hogy az állami befolyás meghatározó, és az ellenőrzés más kritériumok alapján megvalósítható;
- b) ezen bekezdés alkalmazásának feltétele, hogy a belső szolgáltató, és bármely olyan egység, amelyre ezen szolgáltató akár minimális befolyást is gyakorol, személyszállítási közszolgáltatási tevékenységét – a tevékenységnek a szomszédos helyi illetékes hatóságok területére belépő kimenő útvonalaktól vagy egyéb kiegészítő elemeitől függetlenül – a helyi illetékes hatóság területén végzi, és nem vesz részt az illetékes helyi hatóság területén kívül szervezett, személyszállítási közszolgáltatás nyújtására irányuló versenytárgyalási eljárásokban;
- c) a b) ponttól eltérve a belső szolgáltató részt vehet tisztességes versenytárgyalási eljárásokon a közvetlenül odaítélt közszolgáltatási szerződésének lejártát megelőző két évben azzal a feltétellel, hogy végső határozat született a belső szolgáltató szerződésének hatálya alá tartozó személyszállítási közszolgáltatások méltányos versenytárgyalási eljárás keretében történő kiírására, és hogy a belső szolgáltató nem kötött egyéb, közvetlenül odaítélt közszolgáltatási szerződést;

- d) illetékes helyi hatóság hiányában, az a), b) és c) pontot kell alkalmazni valamely nemzeti hatóságra, amely egy adott földrajzi terület tekintetében jár el, amely nem nemzeti terület, feltéve hogy a belső szolgáltató nem vesz részt személyszállítási közszolgáltatási szerződés odaítélésére irányuló olyan versenytárgyalási eljárásokban, amelyeket azon a területen kívül szerveztek, amelyre a közszolgáltatási szerződést odaítélték;
- e) amennyiben a 4. cikk (7) bekezdése szerint alvállalkozó bevonására kerül sor, a belső szolgáltató köteles a személyszállítási közszolgáltatás túlnyomó részét maga nyújtani.

(3) Bármely illetékes hatóságnak, amely belső szolgáltatótól eltérő harmadik személy szolgáltatásait veszi igénybe, a közszolgáltatási szerződéseket – a (4), (5) és (6) bekezdésben meghatározott esetek kivételével – versenytárgyalási eljárás alapján kell odaítélnie. A versenytárgyalási eljáráshoz elfogadott eljárásnak valamennyi szolgáltató számára nyitva kell állnia, tisztességesnek kell lennie, és tiszteletben kell tartania az átláthatóság és a megkülönböztetésmentesség elvét. Az ajánlatok benyújtását és az előzetes kiválasztást követően az eljárás keretében – az említett elvekkel összhangban folytatott – tárgyalásokra kerülhet sor annak érdekében, hogy meghatározzák a sajátos vagy összetett szükségletek teljesítésének legjobb módját.

[...]

- 6 Ugyanezen rendelet „Közzététel” című 7. cikkének (2) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„Minden illetékes hatóság meghozza a szükséges intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy legalább egy évvel az ajánlati felhívás közzététele előtt vagy egy évvel a közvetlen odaítélés előtt az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* legalább a következő információkat közzétegyék:

- a) az illetékes hatóság neve és címe;
- b) a tervezett odaítélési mód;
- c) az odaítélés tárgyát képező lehetséges szolgáltatások és területek.

Az illetékes hatóságok határozhatnak úgy, hogy nem hozzák nyilvánosságra ezeket az információkat, amennyiben a közszolgáltatási szerződés éves szinten 50 000 kilométert meg nem haladó személyszállítási közszolgáltatás nyújtására vonatkozik.

[...]

A 2004/17 irányelv

- 7 A 2004/17 irányelv „Fogalommeghatározások” című 1. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) Ezen irányelv alkalmazásában az e cikkben megállapított fogalommeghatározásokat kell alkalmazni:

- (2) a) »Árubeszerzésre, építési beruházásra és szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződés«: a 2. cikk (2) bekezdésében meghatározott, egy vagy több ajánlatkérő és egy vagy több vállalkozó, szállító vagy szolgáltató által írásban megkötött visszterhes szerződés;

[...]

d) »szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződés«: olyan, az építési beruházásra és az árubeszerzésre irányuló szerződéstől eltérő szerződés, amelynek tárgya a XVII. mellékletben említett szolgáltatások nyújtása.

[...]

(3) [...]

b) »szolgáltatási koncesszió«: a szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződéssel azonos típusú szerződés, kivéve azt a jellemzőjét, hogy a szolgáltatás ellenszolgáltatása vagy kizárólag a szolgáltatás hasznosításának joga, vagy e jog pénzbeli ellenszolgáltatással együtt.

[...]

8 Ezen irányelv „Közlekedési szolgáltatások” című 5. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„Ezt az irányelvet alkalmazni kell a lakosság számára vasúton, automatizált rendszerekkel, villamossal, trolibusszal, autóbusszal vagy drótkötélpályán történő közlekedés terén szolgáltatást nyújtó hálózatok rendelkezésre bocsátásával vagy üzemeltetésével kapcsolatos tevékenységekre.

Közlekedési szolgáltatások esetében akkor lehet hálózat meglétéről beszélni, ha a szolgáltatást valamely tagállam illetékes hatósága által meghatározott üzemeltetési feltételek, például az útvonalakra, a rendelkezésre bocsátandó közlekedési kapacitásra vagy a szolgáltatás gyakoriságára vonatkozó feltételek alapján végzik.”

9 Az említett irányelv „Építési és szolgáltatási koncessziók” című 18. cikke kimondja:

„Ez az irányelv nem alkalmazható olyan, építési és szolgáltatási koncessziókra, amelyeket a 3–7. cikkben említett egy vagy több tevékenységet folytató ajánlatkérők ítélnék oda, amennyiben az ilyen koncesszió megadása e tevékenységek végzésére irányul.”

10 Ugyanezen irányelvnek „A XVIIIA. mellékletben felsorolt szolgáltatások nyújtására irányuló szerződések” címet viselő 31. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A XVIIIA. mellékletben felsorolt szolgáltatásokra irányuló szerződéseket a 34–59. cikkel összhangban kell odaítélni.”

11 A 2004/17 irányelvnek „A XVIIIB. mellékletben felsorolt szolgáltatások nyújtására irányuló szerződések” címet viselő 32. cikke így rendelkezik:

„A XVIIIB. mellékletben felsorolt szolgáltatásokra irányuló szerződések odaítélésére kizárólag a 34. és a 43. cikket kell alkalmazni.”

12 Ezen irányelv „Műszaki leírás” című 34. cikke meghatározza többek között azokat a feltételeket, amelyek szerint a közbeszerzési dokumentumokban a műszaki leírást el kell készíteni.

13 Az említett irányelv „Szerződés odaítéléséről szóló hirdetmények” című 43. cikke szerint:

„(1) Az az ajánlatkérő, amely szerződést vagy keretmegállapodást ítelt oda, a szerződés vagy keretmegállapodás odaítélésétől számított két hónapon belül és a Bizottság által a 68. cikk (2) bekezdésében említett eljárásnak megfelelően megállapítandó feltételek alapján, a szerződés odaítéléséről szóló, a XVI. mellékletben említett hirdetményt küld.

[...]

(4) A XVIIIB. mellékletben felsorolt szolgáltatásokra vonatkozóan odaítélt szerződések esetében az ajánlatkérőnek fel kell tüntetnie a hirdetményben, hogy beleegyezik annak közzétételébe.

[...]

- 14 A 2004/17 irányelvnek mind „A 31. cikk szerinti szolgáltatások” című XVIIIA. melléklete, mind a „A 32. cikk szerinti szolgáltatások” című XVIIIB. melléklete tartalmaz egy táblázatot, amely az abban meghatározott szolgáltatási kategóriák esetében az Egyesült Nemzetek központi termékosztályozásának hivatkozási számaira utal (a továbbiakban: CPC-hivatkozási szám). A XVIIIA. melléklet 2. kategóriája esetében, amely a „Szárazföldi közlekedési szolgáltatások”-nak felel meg, a CPC-hivatkozási számok a 712 (kivéve 71235), a 7512 és a 87304. A XVIIIB. melléklet 18. kategóriája esetében, amely a „Vasúti közlekedési szolgáltatások”-nak felel meg, a CPC-hivatkozási szám a 711. A 712 CPC-hivatkozási szám többek között a helyközi és elővárosi, menetrend szerinti és különjáratokkal végzett személyszállításra, valamint a menetrend szerinti távolsági személyszállításra vonatkozik a vasút igénybevételével nyújtott távolsági, helyközi és elővárosi személyszállítási szolgáltatások kivételével, mely utóbbiakra a 711 CPC-hivatkozási szám vonatkozik.

A 2004/18 irányelv

- 15 A 2004/18 irányelv „Fogalommeghatározások” című 1. cikke kimondja:

„(1) Ezen irányelv alkalmazásában a (2)–(15) bekezdésben megállapított fogalommeghatározásokat kell alkalmazni.

(2) [...]

d) »Szolgáltatásra irányuló közbeszerzési szerződés«: olyan, az építési beruházásra és az árubeszerzésre irányuló közbeszerzési szerződéstől eltérő közbeszerzési szerződés, amelynek tárgya a II. mellékletben említett szolgáltatások nyújtása.

[...]

(4) „Szolgáltatási koncesszió”: a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződéssel azonos típusú szerződés, kivéve azt a jellemzőjét, hogy a szolgáltatás ellenszolgáltatása vagy kizárólag a szolgáltatás hasznosításának joga, vagy e jog pénzübeli ellenszolgáltatással együtt.

[...]

- 16 Ezen irányelv „Különleges vagy kizárólagos jogok megadása: megkülönböztetésmentességi klauzula” című 3. cikke szerint:

„Ha egy ajánlatkérő szerv egy ajánlatkérő szervnek nem minősülő szervezetnek különleges vagy kizárólagos jogot ad közszolgáltatási tevékenység folytatására, az e jog megadásáról szóló okiratban ki kell kötni, hogy az érintett szervezetnek az árubeszerzésre irányuló közbeszerzési szerződéseknek – tevékenysége részeként – harmadik felek részére történő odaítélésekor be kell tartania az állampolgárságon alapuló megkülönböztetés tilalmának elvét.”

- 17 Az említett irányelv „Szerződések a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban” című 12. cikkének első bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„Ez az irányelv nem alkalmazható olyan közbeszerzési szerződésekre, amelyeket a [2004/17] irányelv értelmében az említett irányelv 3–7. cikkében szereplő egy vagy több tevékenységet folytató ajánlatkérő szervek ítélnék oda, és odaítélésük e tevékenységek végzésére irányul, továbbá nem alkalmazható olyan közbeszerzési szerződésekre, amelyek az említett irányelv hatálya alól annak 5. cikke (2) bekezdése és 19., 26. és 30. cikke szerint ki vannak zárva.”

- 18 A 2004/18 irányelv „Szolgáltatási koncessziók” című 17. cikkének szövege a következő:

„A 3. cikk alkalmazásának sérelme nélkül, ez az irányelv nem alkalmazható az 1. cikk (4) bekezdésében meghatározott szolgáltatási koncesszióra.”

- 19 Ezen irányelvnek „A IIA. mellékletben felsorolt szolgáltatások nyújtására irányuló szerződések” címet viselő 20. cikke kimondja:

„A IIA. mellékletben felsorolt szolgáltatások nyújtására irányuló szerződéseket a 23–55. cikkel összhangban kell odaítélni.”

- 20 Az irányelvnek „A IIB. mellékletben felsorolt szolgáltatások nyújtására irányuló szerződések” címet viselő 21. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„A IIB. mellékletben felsorolt szolgáltatások nyújtására irányuló szerződések odaítélésére kizárólag a 23. cikket és a 35. cikk (4) bekezdését kell alkalmazni.”

- 21 Ugyanezen irányelv IIA. és IIB. melléklete az egyenként a 2004/17 irányelv XVIIA. és XVIIIB. mellékletében szereplő táblázathoz hasonló táblázatot tartalmaz.

A 2014/24/EU irányelv

- 22 A közbeszerzésről és a 2004/18 irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 94., 65. o.; helyesbítés: HL 2015. L 275., 68.o.) a 91. cikkének megfelelően 2016. április 18-i hatállyal hatályon kívül helyezte a 2004/18 irányelvet, és annak helyébe lépett.

- 23 A 2014/24 irányelvnek „A közszférába tartozó szervezetek közötti közbeszerzési szerződések” című 12. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) Az ajánlatkérő szervek által egy másik, a magánjog vagy a közjog hatálya alá tartozó jogi személynek odaítélt közbeszerzési szerződés nem tartozik az ezen irányelv hatálya alá az alábbi feltételek együttes teljesülése esetén:

- a) az ajánlatkérő szerv olyan kontrollt [helyesen: irányítást] gyakorol az érintett jogi személy felett, amely hasonló ahhoz a kontrollhoz [helyesen: az irányításhoz], amelyet saját szervezeti egységei felett gyakorol;
- b) a kontrollált [helyesen: az irányított] jogi személy tevékenységeinek több mint 80%-át a kontrollt [helyesen: az irányítást] gyakorló ajánlatkérő szerv által vagy az ajánlatkérő szerv kontrollja [helyesen: irányítása] alatt működő más jogi személyek által rábízott feladatok teljesítése teszi ki; és

- c) nincs közvetlen magántőke-részesedés a kontrollált [helyesen: az irányított] jogi személyben az olyan nem kontrolláló [helyesen: irányító] és nem blokkoló jellegű magántőke-részesedés kivételével, amely a nemzeti jogszabályi előírások teljesítésére szolgál a Szerződéssel összhangban, és amely nem jár befolyással [helyesen: meghatározó befolyással] a kontrollált [helyesen: az irányított] jogi személy felett.

Az ajánlatkérő szerv az első albekezdés a) pontja értelmében akkor gyakorol a saját szervezeti egységei feletti kontrollhoz [helyesen: irányításhoz] hasonló kontrollt [helyesen: irányítást] egy jogi személy felett, ha döntő [helyesen: meghatározó] befolyással rendelkezik a kontrollált [helyesen: az irányított] jogi személynek mind a stratégiai céljai, mind a jelentős döntései tekintetében. Az ilyen kontroll [helyesen: irányítás] úgy is fennállhat, ha azt egy másik, az ajánlatkérő szerv által kontrollált [helyesen: irányított] jogi személy gyakorolja.

(2) Az (1) bekezdés alkalmazandó abban az esetben is, amikor egy kontrollált [helyesen: irányított] jogi személy ajánlatkérő szervként közbeszerzési szerződést ítél oda az őt kontrolláló [helyesen: irányító] ajánlatkérő szervnek vagy más, ugyanezen ajánlatkérő szerv által kontrollált [helyesen: irányított] jogi személynek, feltéve hogy abban a jogi személyben, amelynek a közbeszerzési szerződést odaítélték, nincs közvetlen magántőke-részesedése, eltekintve a nemzeti jogszabályi előírások szerinti, a Szerződésekkel összhangban lévő olyan nem kontrolláló [helyesen: irányítást biztosító] és nem blokkoló magántőke-részesedésektől, amelyek a kontrollált [helyesen: irányított] jogi személyre nem gyakorolnak meghatározó befolyást.

(3) Azon ajánlatkérő szerv, amely nem gyakorol az (1) bekezdés szerinti kontrollt [helyesen: irányítást] a magánjog vagy a közjog hatálya alá tartozó valamely jogi személy felett, ezen irányelv rendelkezéseinek az adott jogi személyre történő alkalmazása nélkül is odaítélhet közbeszerzési szerződést az említett jogi személynek az alábbi feltételek együttes teljesülése esetén:

- a) az ajánlatkérő szerv más ajánlatkérő szervezetekkel együtt olyan kontrollt [helyesen: irányítást] gyakorol az adott jogi személy felett, amely hasonló a saját szervezeti egységei felett gyakorolt kontrollhoz [helyesen: irányításhoz].
- b) az érintett jogi személy tevékenységeinek több mint 80%-át a kontrollt [helyesen: az irányítást] gyakorló ajánlatkérő szerv vagy az ajánlatkérő szerv által kontrollált [helyesen: irányított] más jogi személyek által rábízott feladatok teljesítése teszi ki; és
- c) nincs közvetlen magántőke-részesedés a kontrollált [helyesen: az irányított] jogi személyben az olyan nem kontrolláló [helyesen: irányítást biztosító] és nem blokkoló jellegű magántőke-részesedés kivételével, amely a nemzeti jogszabályi előírások teljesítésére szolgál a Szerződéssel összhangban, és amely nem jár befolyással a kontrollált [helyesen: az irányított] jogi személy felett.

Az első albekezdés a) pontja alkalmazásában az ajánlatkérő szervek akkor gyakorolnak közös kontrollt valamely jogi személy felett az alábbi feltételek együttes teljesülése esetén [helyesen: irányítást valamely jogi személy felett, ha az alábbi feltételek együttesen teljesülnek]:

- i) a kontrollált [helyesen: az irányított] jogi személy döntéshozó szerveiben minden részt vevő ajánlatkérő szerv képviselteti magát. A képviselőt ellátó egyes személyek képviselhetnek több vagy minden részt vevő ajánlatkérő szervet;
- ii. az említett ajánlatkérő szervek képesek közösen döntő [helyesen: meghatározó] befolyást gyakorolni a kontrollált [helyesen: az irányított] jogi személy stratégiai céljaira és jelentős döntéseire; és
- iii. a kontrollált [helyesen: az irányított] jogi személynek nincsenek olyan érdekeltségei, amelyek ellentétesek a kontrolláló [helyesen: az irányítást gyakorló] ajánlatkérő szervek érdekeltségeivel;

(4) Nem tartozik ezen irányelv hatálya alá a kizárólag két vagy több ajánlatkérő szerv által kötött szerződés az alábbi feltételek együttes teljesülése esetén:

- a) a szerződés a részt vevő ajánlatkérő szervek közötti együttműködést hoz létre vagy valósít meg annak érdekében, hogy biztosítva legyen az általuk teljesítendő közszolgáltatások nyújtása, a közös célkitűzéseik megvalósítása céljából;
- b) az együttműködés megvalósítását kizárólag a közérdekkel kapcsolatos megfontolások vezérlik; és
- c) a részt vevő ajánlatkérő szervek az együttműködés által érintett tevékenységeknek kevesebb mint 20%-át végzik a nyílt piacon;

(5) Az (1) bekezdés első albekezdésének b) pontjában, a (3) bekezdés első albekezdésének b) pontjában és a (4) bekezdés c) pontjában említett tevékenységek százalékos arányának megállapításához az átlagos összárbevétel vagy más megfelelő, tevékenység alapú mérőszámot, például a releváns jogi személynél vagy az ajánlatkérő szervnél a szerződés odaítélését megelőző három évben a szolgáltatások, áruk és építési beruházások miatt felmerülő költségeket kell figyelembe venni.

Amennyiben a releváns jogi személy vagy az ajánlatkérő szerv létrehozásának vagy tevékenysége megkezdésének időpontja vagy tevékenységeinek átszervezése miatt nem áll rendelkezésre az előző három évre vonatkozó árbevételi adat vagy más tevékenység alapú mérőszám, például a költségek összege, illetve az már nem releváns, elegendő azt bizonyítani – főként üzleti előrejelzések segítségével –, hogy a tevékenységek mérése hiteles.”

A 2014/25/EU irányelv

- 24 A vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről és a 2004/17/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/25/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 94., 243. o.) 107. cikkének megfelelően 2016. április 18-i hatállyal hatályaon kívül helyezte a 2004/17 irányelvet, és annak helyébe lépett.
- 25 A 2014/25 irányelvnek „Az ajánlatkérő szervek közötti szerződések” című 28. cikke a 2014/24 irányelv 12. cikkének rendelkezéseivel lényegében hasonló rendelkezéseket tartalmaz.

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

A C-266/17. sz. ügy

- 26 A Rhein-Sieg járás, az 1370/2007 rendelet 2. cikkének b) pontja értelmében illetékes hatóságnak minősülő területi önkormányzat azonos minőséggel rendelkező más területi önkormányzatokkal együtt létrehozta a Zweckverband Verkehrsverbund Rhein-Siege (Rhein-Sieg-i közlekedési célszövetség, Németország) a Gesetz über den öffentlichen Personennahverkehr in Nordrhein-Westfalen (Észak-Rajna-Vesztfália szövetségi tartomány területén nyújtott helyi személyszállítási közszolgáltatásokról szóló törvény) című törvényben előírt feladatok közös megvalósítása érdekében.
- 27 Létesítő okirata szerint e településközi célszövetség különösen díjszabási feladatokat végez.
- 28 A Regionalverkehr Köln GmbH személyszállítási közszolgáltatást nyújtó, közvetlen vagy közvetett módon olyan személyszállítást szervező hatóságok tulajdonában álló társaság, amelyek közé a Rhein-Sieg járás is tartozik.

- 29 A Regionalverkehr Köln az 1370/2007/EK rendelet hatálybalépése előtti időből származó megbízások alapján személyszállítási közszolgáltatást nyújt a Rhein-Sieg járás, valamint további, benne közvetlenül vagy közvetetten részesedéssel rendelkező hatóságok részére. E tevékenységeken kívül, az említett rendelet hatálybalépését megelőzően, előzetes versenytárgyalási eljárás lefolytatása nélkül megkötött szerződések alapján a saját helyközi autóbusz-közlekedési hálózatát megszervező négy település számára autóbusz igénybevételével személyszállítási szolgáltatásokat nyújt.
- 30 2015. augusztus 21-én a Regionalverkehr Köln taggyűlése módosította e társaság létesítő okiratát annak érdekében, hogy a valamely személyszállítási szerződés elfogadásával, módosításával vagy megszüntetésével kapcsolatos határozatok esetében csak az a tag rendelkezzen szavazati joggal, amely maga vagy amelynek közvetett vagy közvetlen tulajdonosa az 1370/2007/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján személyszállítási szerződést ítél oda. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint e határozat hatályát az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi tartományi felsőbíróság, Németország) jogerős ítélete ideiglenesen felfüggesztette.
- 31 A Bíróság rendelkezésére álló iratokból következik, hogy az 1370/2007 rendelet 7. cikke (2) bekezdésével összhangban a Rhein-Sieg járás 2015. szeptember 30-án az *Európai Unió Hivatalos Lapjának* Kiegészítő Kiadványában előzetes tájékoztató hirdetményt tett közzé az autóbusz igénybevételével nyújtott személyszállítási közszolgáltatásokra vonatkozó olyan szerződés tervezett közvetlen odaítélése tárgyában, amely nem a 2004/17 és a 2004/18 irányelv értelmében vett szolgáltatási koncessziós szerződés formájában jött létre.
- 32 E szerződést, amely évenként több millió kilométer teljesítésére vonatkozott, az 1370/2007 rendelet 5. cikkének (2) bekezdésével összhangban 2016. december 12-től kezdődő 120 hónapos időtartamra a Regionalverkehr Köln mint belső szolgáltató részére tervezték odaítélni.
- 33 Az említett hirdetmény közzétételét követően a Verkehrsbetrieb Hüttebräucker és a BVR Busverkehr Rheinland vitatta a tervezett közvetlen odaítélést a Vergabekammer (közbeszerzési tanács, Németország) előtt többek között arra hivatkozva, hogy az alapügyben szóban forgó szerződés nem tartozik az 1370/2007 rendelet 5. cikke (2) bekezdésének hatálya alá, mivel nem szolgáltatási koncessziós szerződés formájában jött létre.
- 34 A Vergabekammer (közbeszerzési tanács) megtiltotta az alapügyben szóban forgó szerződésnek a Regionalverkehr Köln részére történő közvetlen odaítélését azzal az indokkal, hogy nem teljesülnek az 1370/2007 rendelet 5. cikke (2) bekezdésének alkalmazási feltételei. E tekintetben rámutatott, hogy nem valósul meg azon irányítás, amelyet a Rhein-Sieg járásnak e társaság felett kellene gyakorolnia, és hogy ezenkívül az említett társaság az e területi önkormányzat területétől eltérő területeken teljesített személyszállítási közszolgáltatásokat, ami mindenképpen akadályát képezi a személyszállítási szerződés közvetlen odaítélésének.
- 35 A Rhein-Sieg járás e határozattal szemben fellebbezést nyújtott be az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi tartományi legfelsőbb bíróság) előtt.
- 36 Az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi tartományi legfelsőbb bíróság) arra hivatkozik, hogy az olyan személyszállítási szolgáltatásokra irányuló szerződések esetében, amelyek nem szállítási koncessziós szerződések formájában jöttek létre, a nemzeti bíróságoknak az 1370/2007 rendelet 5. cikkének (2) bekezdésére vonatkozó ítélkezési gyakorlata eltérő.
- 37 Egyes bíróságok szerint ugyanis e rendelkezéseket nem kell az autóbusz és villamos igénybevételével nyújtott személyszállítási szolgáltatásokra irányuló azon szerződésekre alkalmazni, amelyek nem szolgáltatási koncessziós szerződések formájában jöttek létre, mivel az 1370/2007 rendelet 5. cikkének (1) bekezdése kifejezetten úgy rendelkezik, hogy e szerződések továbbra is a 2004/17 és a 2004/18 irányelv hatálya alá tartoznak, ami azonban nem akadályozza annak, hogy az említett irányelvek által létrehozott általános rendszernek megfelelően közvetlen odaítélés tárgyát képezzék.

- 38 Ezzel szemben más bíróságok, köztük maga az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi tartományi legfelsőbb bíróság) is, úgy vélik, hogy mivel a szerződések közvetlen odaítélése nem tartozik a 2004/17 és a 2004/18 irányelv rendelkezéseinek hatálya alá, az 1370/2007 rendelet 5. cikkének (2) bekezdését, amely a személyszállítási közszolgáltatásokra vonatkozó szerződések közvetlen odaítélését szabályozza, különös szabályként és a 2016. október 27-i Hörmann Reisen ítélettel (C-292/15, EU:C:2016:817) összhangban akkor is alkalmazni kell az autóbusz igénybevételével nyújtott személyszállítási közszolgáltatásokra vonatkozó szerződések közvetlen odaítélésére, ha e szerződések nem közszolgáltatási koncesszió formájában jöttek létre.
- 39 Ezen eltérő értelmezésekre tekintettel az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi tartományi legfelsőbb bíróság) arra keresi a választ, hogy az 1370/2007 rendelet 5. cikkének (2) bekezdése főszabály szerint alkalmazandó-e az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló ügyben.
- 40 Ezenkívül, igenlő válasz esetén a kérdést előterjesztő bíróság arra kíván választ kapni, hogy e rendelkezést az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban említett különös és konkrét körülményekre tekintettel ténylegesen alkalmazni kell-e az alapügyben, és felteszi azt a kérdést, hogy az említett rendelkezés alkalmazási feltételeinek mely időpontban kell teljesülniük.
- 41 E körülmények között az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi regionális felsőbíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Az 1370/2007 rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alkalmazandó-e olyan szerződésekre, amelyek a rendelet 5. cikke (1) bekezdésének első mondata értelmében nem a [2004/17] vagy a [2004/18] irányelvekben meghatározott szolgáltatási koncessziós szerződések formájában jöttek létre?

Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

- 2) Amennyiben egy egyedi illetékes hatóság az 1370/2007/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerint közvetlenül ítél oda egy közszolgáltatási szerződést egy belső szolgáltatónak, ellentétes-e ezen hatóságnak a belső szolgáltató vállalkozás további tagjaival közös irányítási jogkörével, ha egy bizonyos földrajzi területen a személyszállítás területén való beavatkozás hatásköre (az 1370/2007 rendelet 2. cikkének b) és c) pontja) az egyedi illetékes hatóság és egy integrált személyszállítási közszolgáltatást nyújtó hatóságcsoporthoz között megosztott, például a közszolgáltatási szerződés belső szolgáltatójának történő odaítélésére vonatkozó hatáskör az egyedi hatóságnál marad, a díjszabás feladatát azonban átruházzák egy közlekedési célszövetség számára, amelyhez az egyedi hatóság mellett a földrajzi területén illetékes további hatóságok is tartoznak?
- 3) Amennyiben egy egyedi illetékes hatóság az 1370/2007 rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerint közvetlenül ítél oda egy közszolgáltatási szerződést egy belső szolgáltatónak, ellentétes-e a hatóságnak a belső szolgáltató további tagjaival közös ellenőrzési jogkörével, ha a létesítő okirata alapján a közszolgáltatási szerződés elfogadásával, módosításával vagy megszüntetésével kapcsolatos határozatok esetében csak az a tag rendelkezik szavazati joggal, amely maga vagy amelynek közvetett vagy közvetlen tulajdonosa az 1370/2007/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján közszolgáltatási szerződést ítél oda a belső szolgáltatónak?
- 4) Lehetséges-e az 1370/2007 rendelet 5. cikke (2) bekezdése második mondatának b) pontja alapján, hogy a belső szolgáltató más illetékes helyi hatóságok számára is nyújt az illetékességi területükön személyszállítási közszolgáltatásokat (ideértve a szomszédos helyi illetékes hatóságok területére belépő kimenő útvonalakat vagy egyéb kiegészítő elemeket), ha ezeket nem szervezett versenytárgyalási eljárásokban ítélik oda?

- 5) Lehetséges-e az 1370/2007/EK rendelet 5. cikke (2) bekezdése második mondatának b) pontja alapján, hogy a belső szolgáltató az őt megbízó hatóság illetékességi területén kívül más fenntartóknak is nyújt személyszállítási közszolgáltatásokat, olyan közszolgáltatási szerződések alapján, amelyek az 1370/2007 rendelet 8. cikke (3) bekezdése átmeneti rendelkezéseinek hatálya alá tartoznak?
- 6) Milyen időpontban kell teljesülniük az 1370/2007/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételeknek?”

A C-267/17. sz. ügy

- 42 Heinsberg járás, az 1370/2007 rendelet 2. cikkének b) pontja értelmében vett illetékes hatóságnak minősülő területi önkormányzat más területi önkormányzatokkal együtt tagja a Zweckverband Aachener Verkehrsverbundnak (aacheni közlekedési célszövetség, Németország), amelyet a tagjai személyszállítási közszolgáltatásainak elősegítése és támogatása céljából hoztak létre.
- 43 A Bíróság rendelkezésére álló iratokból következik, hogy az 1370/2007 rendelet 7. cikke (2) bekezdésével összhangban Heinsberg járás 2016. március 15-én az *Európai Unió Hivatalos Lapjának* Kiegészítő Kiadványában előzetes tájékoztató hirdetményt tett közzé az autóbusz és más gépjármű igénybevételével nyújtott személyszállítási közszolgáltatásokra vonatkozó közbeszerzési szerződés tervezett közvetlen odaítélésére vonatkozóan.
- 44 Ezen előzetes tájékoztató hirdetmény tartalmazta, hogy az említett közbeszerzési szerződést, amely több millió kilométer teljesítésére vonatkozott, és amelynek teljesítését 2018. január 1-jén tervezték megkezdeni, közvetlen odaítélés útján egy belső szolgáltató részére, a jelen esetben a WestVerkehr GmbH részére kívánták az 1370/2007 rendelet 5. cikkének (2) bekezdésével összhangban odaítélni.
- 45 A Rhenus Veniro keresetet nyújtott be a Vergabekammer Rheinlandhoz (a Rajna-vidék közbeszerzési tanácsa, Németország) a tervezett közvetlen odaítéléssel szemben, amelyet e bíróság elutasított.
- 46 A Rhenus Veniro fellebbezést nyújtott be az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi tartományi legfelsőbb bíróság) előtt arra hivatkozva, hogy az autóbusz és villamos igénybevételével nyújtott személyszállítási közszolgáltatások vonatkozásában az 1370/2007 rendelet 5. cikkének (2) bekezdése csak abban az esetben alkalmazandó, ha az érintett szerződések szolgáltatási koncessziós szerződések formájában jöttek létre.
- 47 A C-266/17. sz. ügyben említettekkel azonos okokból az említett bíróság arra kíván választ kapni, hogy az 1370/2007 rendelet 5. cikkének (2) bekezdése főszabály szerint alkalmazandó-e olyan esetben, mint amely a C-267/17. sz. ügy tárgyát képezi.
- 48 Ezenkívül, igenlő válasz esetén a kérdést előterjesztő bíróság arra kíván választ kapni, hogy e rendelkezést az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban említett különös és konkrét körülményekre tekintettel ténylegesen alkalmazni kell-e az alapügyben, és felteszi azt a kérdést, hogy az említett rendelkezés alkalmazási feltételeinek mely időpontban kell teljesülniük.

49 E körülmények között az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi regionális felsőbíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Az 1370/2007/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alkalmazandó-e a rendelet 2. cikkének i) pontja értelmében vett, közvetlenül odaítélt olyan közszolgáltatási szerződésekre, amelyek ugyanezen rendelet 5. cikke (1) bekezdésének második mondata értelmében nem a [2004/17] vagy a [2004/18] irányelvekben meghatározott szolgáltatási koncessziós szerződések formájában jöttek létre?

Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

2) Az 1370/2007 rendelet 2. cikkének b) pontja és 5. cikkének (2) bekezdése a „vagy” szó révén egy egyedi hatóság vagy egy hatóságcsoporthoz kizárólagos illetékességéből indul ki, vagy e rendelkezések alapján az egyedi hatóság lehet egy hatóságcsoporthoz tagja is, és egyes feladatokat a csoportra ruházhat át, de egyúttal megmarad a beavatkozási joga a 2. cikk b) pontja alapján, és illetékes helyi hatóság jellege az 1370/2007 rendelet 5. cikkének (2) bekezdése értelmében?

3) Kizárja-e az 1370/2007 rendelet 5. cikke (2) bekezdése második mondatának e) pontja a személyszállítási közszolgáltatás túlnyomó része nyújtása kötelezettségének a belső szolgáltató részére történő előírásával, hogy a belső szolgáltató azt egy száz százalékos tulajdonában álló leányvállalata révén nyújtsa?

4) Milyen időpontban kell fennállniuk a közvetlen odaítélésnek az 1370/2007 rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételeinek, már a szándékolt közvetlen odaítélésnek a 1370/2007 rendelet 7. cikke szerinti közzétételkor, vagy csak magának a közvetlen odaítélésnek az időpontjában?”

50 A Bíróság elnöke 2018. március 6-i végzésével elrendelte a C-266/17. sz. és a C-267/17. sz. ügy egyesítését a szóbeli szakasz lefolytatása és az ítélet meghozatala céljából.

Az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitására irányuló kérelemről

51 A Bíróság Hivatalához 2018. szeptember 20-án benyújtott beadványaikkal a C-266/17. sz. ügyben a Verkehrsbetrieb Hüttebräucker és a BVR Busverkehr Rheinland, a C-267/17. sz. ügyben pedig a Rhenus Veniro azt kérte, hogy a Bíróság az eljárási szabályzata 83. cikkének megfelelően rendelje el az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását.

52 Kérelmei alátámasztására a Verkehrsbetrieb Hüttebräucker és a Rhenus Veniro arra hivatkozik, hogy az 1370/2007 rendelet 5. cikke (2) bekezdésének a főtanácsnok indítványában elfogadott értelmezése nem veszi kellően figyelembe a többek között a tárgyaláson előadott, az említett értelmezés ellen szóló érveket. Ezenkívül nem vitattak meg a tárgyaláson az írásbeli észrevételeikben különösen annak kapcsán kifejtett egyes érveket, hogy milyen jelentőséggel bír e rendelet 9. cikkének (1) bekezdése az említett rendelet 5. cikke (2) bekezdésének értelmezése szempontjából.

53 A BVR Busverkehr Rheinland a maga részéről azt állítja, hogy a főtanácsnok tévesen vélte úgy, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által a C-266/17. sz. ügyben előterjesztett harmadik kérdés hipotetikus jellegű lehet, annak ellenére, hogy a Regionalverkehr Köln létesítő okiratának 2015. augusztus 21-i módosítása az utóbbi időponttól kezdve alkalmazandó.

54 E tekintetben egyrészt emlékeztetni kell arra, hogy az Európai Unió Bíróságának alapokmánya és a Bíróság eljárási szabályzata nem teszi lehetővé az ezen alapokmány 23. cikke szerinti érdekeltnek számára, hogy a főtanácsnoki indítványra válaszként észrevételeket tegyenek (2018. március 6-i Achmea ítélet, C-284/16, EU:C:2018:158, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 55 Másrészt az EUMSZ 252. cikk második bekezdése szerint a főtanácsnok teljesen pártatlanul és függetlenül eljárva, nyilvános tárgyaláson indokolással ellátott indítványt terjeszt elő azokban az ügyekben, amelyek esetében az Európai Unió Bíróságának alapokmánya szerint a főtanácsnok részvételére van szükség. A Bíróságot nem köti sem ezen indítvány, sem pedig a főtanácsnoknak az annak alapjául szolgáló indokolása. Következésképpen az, ha az érdekelt fél nem ért egyet a főtanácsnok indítványával, bármilyen kérdéseket is vizsgáljon a főtanácsnok az indítványban, önmagában nem indokolhatja a szóbeli szakasz újbóli megnyitását (2018. március 6-i Achmea ítélet, C-284/16, EU:C:2018:158, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 56 A Bíróság azonban – eljárási szabályzata 83. cikkének megfelelően – a főtanácsnok meghallgatását követően bármikor elrendelheti az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását, különösen, ha úgy ítéli meg, hogy az ügy körülményei nincsenek kellően feltárva, vagy ha az ügyet olyan érv alapján kellene eldönteni, amelyet az érdekelt nem vitattak meg (2018. március 6-i Achmea ítélet, C-284/16, EU:C:2018:158, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 57 A jelen ügyben rá kell mutatni, hogy az eljárás szóbeli szakasza újbóli megnyitásának elrendelésére irányuló kérelmében a Verkehrsbetrieb Hüttebräucker, a BVR Busverkehr Rheinland és a Rhenus Veniro a főtanácsnoki indítványt vitatja olyan érvek felhasználásával, amelyeket írásbeli észrevételeikben vagy a tárgyaláson már kifejtettek.
- 58 Következésképpen, mivel a Bíróságnak az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekről való határozathozatalhoz szükséges valamennyi információ a rendelkezésére áll, a főtanácsnok meghallgatását követően el kell utasítani az eljárás szóbeli szakasza újbóli megnyitásának elrendelésére irányuló kérelmeket.

Az elfogadhatóságról

- 59 A C-266/17. sz. ügyben az Osztrák Köztársaság arra hivatkozik, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlan, mivel a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban nem nevezte meg az alapügyben szóban forgó közbeszerzési szerződéssel érintett szállítási módot, és ezért lehetetlen megtudni, hogy az érintett szállítás vasúti vagy autóbusz igénybevételével nyújtott személyszállítási szolgáltatás, vagy pedig az említett két szállítási módot kombináló szolgáltatásról van szó.
- 60 A C-267/17. sz. ügyben az Osztrák Köztársaság úgy véli, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem részben elfogadhatatlan, mivel a kérdést előterjesztő bíróság megállapításai szerint az alapügyben szóban forgó közbeszerzési szerződés nem csupán autóbuszokat, hanem más gépjárműveket is érint. A Rhenus Veniro a jelen ügyben előterjesztett első kérdés elfogadhatatlanságára is hivatkozik azzal az indokkal, hogy az hipotetikus jellegű.
- 61 A jelen esetben a C-266/17. sz. ügyet illetően kétségtelen, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem mondja ki kifejezetten, hogy az alapügyben szóban forgó közbeszerzés tárgyát autóbusz igénybevételével nyújtott személyszállítási szolgáltatásokra vonatkozó szerződés képezi.
- 62 A Bíróság rendelkezésére álló iratokból, különösen az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban említett, 2015. szeptember 30-i előzetes tájékoztató hirdetményből azonban kitűnik, hogy a C-266/17. sz. ügy egy autóbusz igénybevételével nyújtott személyszállítási szolgáltatások nyújtására vonatkozó szerződést érint.
- 63 A C-267/17. sz. ügyet illetően, bár az alapügyben szóban forgó szerződés valóban az autóbusz és „más gépjárművek” igénybevételével nyújtott személyszállítási szolgáltatásokra vonatkozik, az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az autóbusszal végzett személyszállítás tekintetében bír relevanciával, és ezért a Bíróság ezen előfeltevésekből kiindulva ad választ a kérdésre.

- 64 Ezenkívül, a Rhenus Veniro állításával ellentétben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból nyilvánvalóan kitűnik az említett ügyben előterjesztett első kérdés relevanciája, mivel a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy előtte egy autóbusz igénybevételével nyújtott személyszállítási szolgáltatásokra vonatkozó szerződés közvetlen odaítélését vitatják, és hogy kérdése arra irányul, hogy az ilyen közvetlen odaítélésre mely jogi szabályozás alkalmazandó.
- 65 Következésképpen a két előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 66 A C-266/17. sz. ügyben előterjesztett első kérdésével és a C-267/17. sz. ügyben előterjesztett első kérdésével a kérdéseket előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy az 1370/2007 rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alkalmazandó-e az autóbusz igénybevételével nyújtott személyszállítási közszolgáltatásokra vonatkozó olyan szerződések közvetlen odaítélésére, amelyek nem a 2004/17 és a 2004/18 irányelv értelmében vett szolgáltatási koncessziós szerződések formájában jöttek létre.
- 67 E tekintetben rá kell mutatni, hogy jóllehet az 1370/2007 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének első mondata kimondja, hogy „[a] közszolgáltatási szerződéseket az e rendeletben megállapított szabályokkal összhangban kell odaítélni”, második mondatában hozzáteszi, hogy „[a]z autóbusszal vagy villamossal végzett személyszállítási közszolgáltatás tekintetében azonban a [2004/17] vagy [2004/18] irányelvben meghatározott szolgáltatási vagy közszolgáltatási szerződéseket az ezen irányelvekben meghatározott eljárásokkal összhangban kell odaítélni, amennyiben az ilyen szerződések nem az ezen irányelvekben meghatározott szolgáltatási koncessziós szerződések formájában készültek”, és harmadik mondatában pontosítja, hogy „[a]mennyiben a szerződéseket a [2004/17] vagy a [2004/18] irányelvvel összhangban kell odaítélni, e cikk (2)–(6) bekezdésének rendelkezései nem alkalmazandók.”
- 68 A jelen esetben a két alapügyben úgy tűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság azt a helyzetet vizsgálja, amikor az autóbusz igénybevételével nyújtott személyszállítási közszolgáltatásokra vonatkozó szerződések közvetlen odaítélésére, amennyiben e szerződések nem szolgáltatási koncessziós szerződések formájában jöttek létre, nem a közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak a 2004/17 és a 2004/18 irányelvben előírt szabályai, hanem az 1370/2007 rendelet 5. cikke (2) bekezdésének szabályai vonatkoznak, mely utóbbi rendelkezések *lex specialisként* a közvetlen odaítélések általános szabályozásának helyébe lépnek.
- 69 Meg kell azonban jegyezni, hogy az uniós közbeszerzési szabályozás általános rendszere és keletkezése nem vezethet ilyen értelmezéshez.
- 70 E tekintetben rá kell mutatni, hogy ahogyan azt a Bizottság az észrevételeiben hangsúlyozta, a 2004/17 irányelv XVIIIA. mellékletének 2. kategóriájával együttesen értelmezett 5. és 31. cikke, valamint a 2004/18 irányelv IIA. mellékletének 2. kategóriájával együttesen értelmezett 12. és 20. cikke alapján az autóbusz és villamos igénybevételével nyújtott személyszállítási szolgáltatásokra vonatkozó szerződések az említett irányelvekben a közbeszerzési szerződések odaítélése tekintetében előírt eljárások összességének hatálya alá tartoznak. Ezzel szemben, a vasút vagy metró igénybevételével nyújtott személyszállítási szolgáltatások a 2004/17 irányelv XVIIIB. mellékletének 18. kategóriájával együttesen értelmezett 5. és 32. cikke, valamint a 2004/18 irányelv IIB. mellékletének 18. kategóriájával együttesen értelmezett 21. cikke alapján az említett irányelvek csak rendkívül korlátott számú rendelkezésének, így a 2004/17 irányelv 34. és 43. cikkének és a 2004/18 irányelv 23. és 35. cikkének hatálya alá tartoznak. A személyszállítási szolgáltatásokra vonatkozó koncessziós szerződések a 2004/17 irányelv 18. cikke értelmében egyáltalán nem tartoznak ezen irányelv rendelkezéseinek hatálya alá, és azokra a 2004/18 irányelv 17. cikke alapján az utóbbi irányelvnek csak a 3. cikke alkalmazandó.

- 71 Márpedig az 1370/2007/EK rendelet 5. cikkének (1) bekezdése a koncessziós szerződések, valamint a vasút és a metró igénybevételével végzett személyszállítási szolgáltatásokra vonatkozó közszolgáltatási szerződések esetében rendelkezik a (2)–(6) bekezdésében létrehozott rendszer alkalmazásáról, míg az autóbusz vagy villamos igénybevételével végzett személyszállítási szolgáltatásokra vonatkozó szerződések esetében a 2004/17 és a 2004/18 irányelvre utal.
- 72 Ebből következik, hogy mivel ezen irányelvek nem tartalmazznak olyan szabályokat, amelyek konkrétan a vasút és a metró igénybevételével végzett személyszállítási szolgáltatásokra vonatkozó közszolgáltatási szerződésekkel kapcsolatos közbeszerzési szerződések odaítélését, valamint a szolgáltatási koncesszió formájában létrejött szerződések odaítélését szabályozzák, az uniós jogalkotó az 1370/2007 rendelet 5. cikkének (2)–(6) bekezdésében az ilyen közbeszerzési szerződések és e koncessziók odaítélésére alkalmazandó különös szabálycsoportot hozott létre, amely az ilyen szerződések közvetlen odaítélésére vonatkozó szabályokat is magában foglalja.
- 73 Márpedig, mivel az autóbusz és villamos igénybevételével nyújtott személyszállítási közszolgáltatásra irányuló azon szerződések, amelyek nem koncessziókra vonatkoznak, a jelen ítélet 70. pontjából következően már az 1370/2007 rendelet elfogadását megelőzően a 2004/17 és a 2004/18 irányelv hatálya alá tartoztak, nem tűnt szükségesnek egy új szabályozás az ilyen szerződések odaítélése vonatkozásában, amelyekre ennek következtében az esettől függően rendszerint a 2004/17 vagy a 2004/18 irányelv volt alkalmazandó.
- 74 E tekintetben rá kell mutatni, hogy a közbeszerzési szerződések közvetlen odaítélésével kapcsolatos ítélkezési gyakorlat ezen irányelvek alapján és azok figyelembevételével alakult ki, amiből az következik, hogy a közvetlen odaítélések rendszere az utóbbiakból ered, és azok biztosítják a létjogosultságát.
- 75 A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a közvetlen odaítélések rendszere, amely a 2004/17 és a 2004/18 irányelv hatálya alá tartozó helyzetekre alkalmazandó, kivételt képez az említett irányelvek által előírt eljárások alkalmazása alól (lásd ebben az értelemben: 2014. május 8-i *Datenlotsen Informationssysteme* ítélet, C-15/13, EU:C:2014:303, 25. pont), és ezért szorosan kapcsolódik e két normaszöveghez, valamint azok jogi rendszeréhez.
- 76 Az 1999. november 18-i *Teckal* ítéletben (C-107/98, EU:C:1999:562, 50. pont) ugyanis, amely elsőként ismerte el, hogy a közvetlen odaítélések különös jellege igazolja a közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó szabályok alkalmazásának mellőzését, a Bíróság kimondta, hogy jóllehet e szabályoknak az árubeszerzésre irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 1993. június 14-i 93/36/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 199., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 2. kötet, 110. o.) 1. cikkének a) pontjával összhangban történő alkalmazásához főszabály szerint elegendő, ha a szerződés egyrésztől egy területi önkormányzat, másrésztől pedig az előbbtől jogilag elkülönült jogalany között jön létre, eltérő helyzet valósulhat meg, ha az ajánlatkérő szervként eljáró hatóság a tőle jogilag elkülönült jogalany felett a saját szervei felett gyakorolthoz hasonló ellenőrzést gyakorol, és ha ez a jogalany tevékenységének lényeges részét az őt irányító ajánlatkérő szervvel vagy szervekkel végzi. A fenti ítéletet követően a Bíróság pontosította e rendszer alkalmazási feltételeit, különösen a 2005. január 11-i *Stadt Halle és RPL Lochau* (C-26/03, EU:C:2005:5) és a 2006. május 11-i *Carbotermo és Consorzio Alisei* ítéletben (C-340/04, EU:C:2006:308), majd pedig a 2004/17 és a 2004/18 irányelv összefüggésében a 2009. szeptember 10-i *Sea* ítéletben (C-573/07, EU:C:2009:532) és a 2014. május 8-i *Datenlotsen Informationssysteme* ítéletben (C-15/13, EU:C:2014:303).
- 77 Egyébiránt rá kell mutatni, hogy a 2004/18 és a 2004/17 irányelvet egyenként hatályon kívül helyező és felváltó 2014/24 és 2014/25 irányelv az előbbi 12. cikkében és az utóbbi 28. cikkében kodifikálta és pontosította a Bíróságnak a közvetlen odaítéléssel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatát.

- 78 A közvetlen odaítélés általános rendszerének e kodifikációja, még ha időbeli hatálya folytán az alapjogvitákra nem is alkalmazandó, nyilvánvalóvá teszi, hogy az uniós jogalkotó szándéka arra irányult, hogy e rendszer a 2014/24 és a 2014/25 irányelvhez kapcsolódjon.
- 79 A közvetlen odaítélés rendszerének a közbeszerzési irányelvek hatálya alá való, a fentiek szerinti bevonása azt jelenti, hogy a gyakorlatban az ilyen típusú odaítélés minden esete az említett irányelvek alkalmazását feltételezi.
- 80 Ebből következik, hogy az 1370/2007 rendelet 5. cikkének (2) bekezdése nem alkalmazandó az olyan, autóbusz igénybevételével nyújtott személyszállítási közszolgáltatásokra vonatkozó szerződések közvetlen odaítélésére, amelyek nem a 2004/17 és a 2004/18 irányelv értelmében vett szolgáltatási koncessziós szerződések formájában jöttek létre.
- 81 A fentiekre tekintettel a C-266/17. sz. ügyben előterjesztett első kérdésre és a C-267/17. sz. ügyben előterjesztett első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1370/2007 rendelet 5. cikkének (2) bekezdése nem alkalmazandó az olyan, autóbusz igénybevételével nyújtott személyszállítási közszolgáltatásokra vonatkozó szerződések közvetlen odaítélésére, amelyek nem a 2004/17 és a 2004/18 irányelv értelmében vett szolgáltatási koncessziós szerződések formájában jöttek létre.
- 82 Mivel a C-266/17. sz. ügyben előterjesztett első kérdésre és a C-267/17. sz. ügyben előterjesztett első kérdésre a Bíróság nemleges választ adott, a további kérdésekre nem kell választ adni.

A költségekről

- 83 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

A vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatásról szóló, 2007. október 23-i 1370/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 5. cikkének (2) bekezdése nem alkalmazandó az olyan, autóbusz igénybevételével nyújtott személyszállítási közszolgáltatásokra vonatkozó szerződések közvetlen odaítélésére, amelyek nem a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/17/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv értelmében vett szolgáltatási koncessziós szerződések formájában jöttek létre.

Aláírásokf